

**Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
w Toruniu**

ZATWIERDZAM

**Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Rodzinie w Toruniu**

Kazimiera Janiszewska

**INSTRUKCJE I PROCEDURY
ALARMOWE**

SYGNAŁY ALARMOWE

**Opracował:
Kierownik Działu Organizacyjno -
Administracyjnego**

Agnieszka Ziółkowska

TORUŃ

marzec

2014

INSTRUKCJA ALARMOWA
postępowania w przypadku zgłoszenia o podłożeniu lub znalezieniu ładunku
wybuchowego

I. ALARMOWANIE

1. Osoba, która przyjęła informację o podłożeniu ładunku wybuchowego, albo zauważyła w obiekcie przedmiot niewiadomego pochodzenia, mogący być ładunkiem wybuchowym, jest zobowiązana:
  - a) wykazać maksymalny spokój i opanowanie;
  - b) dążyć do uzyskania jak najwięcej informacji i szczegółów dotyczących podłożenia ładunku wybuchowego;
  - c) nie ignorować informacji jaką uzyska się od zgłaszającego o podłożeniu „Bomby” oraz przekazać wskazówki jakie od niego otrzymano;
  - d) niezwłocznie powiadomić o zaistniałym zdarzeniu:
    - Policję – 997/112
    - Dyrektora – tel.663-820-180 w razie jego nieobecności Z - ca Dyrektora tel.501-628-982.

Zawiadamiając policję, należy podać:

- a) treść rozmowy ze zgłaszającym o podłożeniu ładunku wybuchowego, zgodnie z zał. Nr 2 do instrukcji;
  - b) miejsce i opis zlokalizowanego przedmiotu, który może być ładunkiem wybuchowym;
  - c) numer telefonu, z którego była przeprowadzona rozmowa i swoje nazwisko;
  - d) uzyskać od policji potwierdzenie przyjętego powyższego zawiadomienia.
2. Dyrektor dokonuje analizy otrzymanej informacji i podejmuje decyzję:
    - a) przerwania pracy ;
    - b) wydaje zarządzenia wykonawcze do przeprowadzenia ewakuacji pracownikowi odpowiedzialnemu za ewakuację pracowników .
    - c) zabezpieczenia dokumentacji i mienia posiadającego istotną wartość;

II. AKCJA POSZUKIWAWCZA ŁADUNKU WYBUCHOWEGO PO UZYSKANIU INFORMACJI O JEGO PODŁOŻENIU

1. Do czasu przybycia Policji akcją ewakuacyjną w budynku (obiekcie) kieruje Kierownik Działu Organizacyjno - Administracyjnego
2. Kierujący akcją zarządza, aby użytkownicy pomieszczeń dokonali sprawdzenia, czy w tych pomieszczeniach znajdują się:
  - a) przedmioty, rzeczy, urządzenia, paczki itp. których wcześniej nie było i nie wnieśli ich użytkownicy pomieszczeń (a mogły być wniesione przez inne osoby, np. interesantów);
  - b) ślady przemieszczenia elementów wyposażenia pomieszczeń;
  - c) zmiany w wyglądzie zewnętrznym przedmiotów, rzeczy, urządzeń, które przedtem w pomieszczeniu były oraz czy emitowane są z nich sygnały (np. dźwięki mechanizmów zegarowych, świecące elementy elektryczne itp.).

3. Pomieszczenia ogólnodostępne takie, jak: korytarze, klatki schodowe, toalety, piwnice itp. oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu powinno być sprawdzone przez pracowników administracji budynku;
4. Zlokalizowanych przedmiotów, rzeczy, urządzeń, których – w ocenie użytkowników obiektu – przedmiotem nie było, a zachodzi podejrzenie, iż mogą to być ładunki wybuchowe, nie wolno dotykać. O ich umiejscowieniu należy natychmiast powiadomić kierującego akcją i Policję.
5. W przypadku, gdy użytkownicy pomieszczeń faktycznie stwierdzą obecność przedmiotów (rzeczy, urządzeń), których wcześniej nie było lub nastąpiły zmiany w wyglądzie i usytuowaniu przedmiotów stale znajdujących się w tych pomieszczeniach, należy domniemać, iż pojawienie się tych przedmiotów lub zmiany w ich wyglądzie i usytuowaniu mogły nastąpić na skutek działania sprawcy podłożenia ładunku wybuchowego. W takiej sytuacji kierujący akcją może wydać decyzję ewakuacji osób z zagrożonego obiektu przed przybyciem Policji.
6. Należy zachować spokój i opanowanie, aby nie dopuścić do objawów paniki.

III. OBOWIĄZKI OSÓB NA STANOWISKACH KIEROWNICZYCH

1. Kierujący akcją ewakuacyjną w jednostce:

- a) realizuje zarządzenia dyrektora oraz wykonuje polecenia kierującego akcją w budynku, zlecając pracownikom zadania i nadzoruje ich wykonanie;
- b) ogłasza zbiórkę zespołu do przeprowadzenia ewakuacji doraźnej;
- c) stawia zadania w celu przeprowadzenia ewakuacji doraźnej przypominając rozstawienie poszczególnych członków zgodnie z schematem graficznym obiektu;
- d) informują pracowników o miejscu zbiórki po zakończonej akcji;
- e) sprawdza pomieszczenia służbowe i dopilnowuje by klucze od pomieszczeń pozostały w drzwiach;
- f) przyjmuje od członków zespołu meldunki o opuszczeniu pomieszczeń służbowych przez pracowników;
- g) przekazuje informację dla dyrektora o zakończeniu ewakuacji pracowników jednostki,
- h) udaje się do rejonu ewakuacji w celu sprawdzenia obecności pracowników jednostki.
- i) towarzyszy wraz z przedstawicielem Policji przy pracach rozpoznawczych udzielając informacji odnośnie rozmieszczenia poszczególnych pomieszczeń w budynku.

2. Kierownicy komórek organizacyjnych:

- a) informują pracowników o ewakuacji;
- b) stawiają zadania w celu zabezpieczenia dokumentów, zamknięcia okien i wyłączenia nośników energii oraz przypominają miejsce zbiórki;
- c) sprawdzają pomieszczenia i zamykają je i pozostawiają klucz w drzwiach;
- d) udają się do rejonu ewakuacji w celu sprawdzenia obecności pracowników swojej komórki organizacyjnej.

IV. AKCJĄ ROZPOZNAWCZO-NEUTRALIZUJĄCA ZLOKALIZOWANYCH ŁADUNKÓW WYBUCHOWYCH

1. Po przybyciu do budynku policjanta lub policyjnej grupy interwencyjnej kierujący akcją (administrator) powinien przekazać im wszystkie informacje dotyczące zdarzenia oraz wskazać miejsce zlokalizowanych przedmiotów, urządzeń obcego pochodzenia i punkty newralgiczne w obiekcie.
2. Policjant lub dowódca grupy policjantów przejmuje kierowanie akcją, a administrator budynku winien udzielić mu wszechstronnej pomocy podczas prowadzenia;
3. Na wniosek policjanta, kierujący akcją, administrator budynku podejmuje decyzję o ewakuacji pracowników i innych osób z budynku – o ile wcześniej to nie nastąpiło.
4. Identyfikacja i rozpoznanie zlokalizowanych przedmiotów, rzeczy, urządzeń obcych oraz neutralizowanie ewentualnie podłożonych ładunków wybuchowych zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane ogniwa Policji, przy wykorzystaniu specjalistycznych środków technicznych.
5. Policjant kierujący akcją, po zakończeniu działań, przekazuje protokolarnie obiekt administratorowi – według załącznika Nr3.

V. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Osobom przyjmującym zgłoszenie o podłożeniu ładunków wybuchowych oraz administratorowi obiektu nie wolno lekceważyć żadnej informacji na ten temat. Każdorazowo o tym fakcie należy powiadomić Policję, która z urzędu dokonuje sprawdzenia wiarygodności każdego zgłoszenia.
2. Wszyscy pracownicy jednostki powinni być wyczuleni na wnoszenie i pozostawienie w budynku przedmiotów, pakunków, rzeczy, urządzeń itp.
3. Znajomość niniejszej instrukcji jest obowiązkowa dla wszystkich zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Toruniu.

KAŻDĄ INFORMACJĘ O ZAGROŻENIU DZIAŁANIEM TERRORYSTYCZNYM NALEŻY TRAKTOWAĆ POWAŻNIE BEZ WZGLĘDU NA TO, ŻE POPRZEDNIE LUB INNE BYŁY FAŁSZYWE.

Załącznik nr1
do Instrukcji Alarmowej
w przypadku zgłoszenia o podłożeniu
lub znalezieniu ładunku wybuchowego

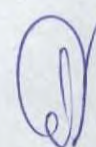
CZYNNOŚCI PRACOWNIKÓW NA WYPADEK EWAKUACJI

Po zarządzeniu akcji ewakuacyjnej pracowników z budynku przez dyrektora lub kierującego akcją należy bezwzględnie:

1. Zachować spokój i porządek;
2. Upewnić się o faktycznym ogłoszeniu alarmu;
3. Wyłączyć wszystkie urządzenia techniczne z gniazd elektrycznych i wyłączyć światło w pomieszczeniu;
4. Zamknąć wszystkie okna;
5. Ważne (wg własnej oceny) dokumenty służbowe zabezpieczyć w szafach (sejfach) oraz zamknąć pomieszczenie **pozostawiając klucz w drzwiach**;
6. W możliwie jak najkrótszym czasie udać się do rejonu zbiórki (plac za budynkiem);
7. Szczególną opieką objąć petentów lub pracowników wymagających szczególnej pomocy;
8. W rejonie zbiórki czekać na dalsze polecenia i zarządzenia przełożonych dotyczących dalszych czynności i zadań;
9. Ewakuowany sprzęt objąć osobistą ochroną dotyczy szczególnie bazą danych komputerowych (stację dysków);
10. Realizować możliwie dokładnie i sumiennie polecenia i zarządzenia bezpośrednich przełożonych i kierującego akcją ewakuacyjną;

UWAGA !!

„PO USŁYSZENIU ALARMU O GROŻĄCYM NIEBEZPIECZEŃSTWIE, WSZYSCY PRACOWNICY INFORMUJĄ SIĘ WZAJEMNIE I SZYBKO OPUSZCZAJĄ STANOWISKO PRACY, ZGODNIE Z OZNACZONYM KIERUNKIEM EWAKUACJI I PODPORZĄDKUJĄ SIĘ POLECENIOM OSÓB WYZNACZONYCH DO KIEROWANIA AKCJĄ RATUNKOWĄ”

Załącznik nr 2
do Instrukcji Alarmowej
w przypadku zgłoszenia o podłożeniu
lub znalezieniu ładunku wybuchowego

WSKAZÓWKI DO PROWADZENIA ROZMOWY ZE ZGŁASZAJĄCYM O PODŁOŻENIU „BOMBY”

1. Rozmowę prowadzić spokojnie i uprzejmie. Rozmówca (osoba odbierająca informację) powinna starać się podtrzymać rozmowę, przedłużając czas jej trwania.
2. W trakcie rozmowy dążyć do uzyskania możliwie jak największej ilości informacji od zgłaszającego wykorzystując jego wiedzę o terenie lub obiekcie zamachu a także o położeniu ładunku wybuchowego.

W tym celu zadawać następujące pytania:

- **Gdzie podłożono bombę?**
- **Dlaczego bomba została podłożona?**
- **Jak ona wygląda?**
- **Kiedy nastąpi wybuch?**
- **Jakie warunki muszą być spełnione by nie doszło do wybuchu bomby?**

Pytania powyższe i inne uzależnione będą od konkretnej sytuacji.

3. Zgłaszającemu uświadomić możliwość spowodowania śmierci lub zranień osób postronnych w wyniku wybuchu.

TREŚĆ ZGŁOSZENIA: .....

DATA I GODZINA ZGŁOSZENIA: .....

PŁEĆ I WIEK ZGŁASZAJĄCEGO: .....

GŁOS I JĘZYK: .....

ODGŁOSY W TLE ROZMOWY: .....

UWAGI DODATKOWE: .....

POWIADOMIĆ NATYCHMIAST:

1. Policję tel. 112
2. Dyrektora tel. – tel. 663-820-180
3. Kierownika Działu Organizacyjno - Administracyjnego – tel. 501628 937

ZGŁOSZENIE PRZYJĄŁ: .....

Załącznik nr 3
do Instrukcji Alarmowej
w przypadku zgłoszenia o przedłużeniu
lub znalezieniu ładunku wybuchowego

Toruń dn. ....

PROTOKÓŁ NR .....
z przeprowadzonego rozpoznania minersko-pirotechnicznego
w dniu .....

W godzinach od ..... do ..... przeprowadzono rozpoznanie minersko-pirotechniczne
w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Toruniu , przy ul. Konstytucji 3 Maja 40 c

Odpowiedzialny za wykonanie zadania .....

1. Zakres przeprowadzonego rozpoznania: .....

.....
.....
.....
.....

2. Wyniki i wnioski z wykonanego zadania: .....

.....
.....
.....
.....
.....

3. Obiekt, teren po zakończeniu rozpoznania o godz. .... przekazano

.....

.....
Dowódca rozpoznania

.....
Przyjmujący obiekt, teren

INSTRUKCJA ALARMOWA

postępowania w przypadku otrzymania przesyłki niewiadomego pochodzenia

W przypadku otrzymania przesyłki niewiadomego pochodzenia lub budzącej podejrzenie z jakiegokolwiek innego powodu:

- a) nie spodziewałeś się przesyłki,
- b) nie znasz jej nadawcy (lub brak oznaczenia nadawcy),
- c) przesyłka wg twojej oceny wygląda dziwnie:
  - adres jest niedokładny lub napisany z błędami,
  - na opakowaniu (kopercie) znajdują się nie zrozumiałe napisy, stemple,
  - nietypowe rozmiary, dziwne zabrudzenia i zabrudzenia, zapach.

należy:

1. Nie otwierać tej przesyłki !
2. Powiadomić Kierownika Działu Organizacyjno - Administracyjnego - tel. 501 628 937
3. Po sprawdzeniu i przeanalizowaniu umieścić tę przesyłkę w grubym plastikowym worku, szczelnie zamknąć;
4. Worek ten należy umieścić w drugim plastikowym worku, szczelnie należy zamknąć: zawiązać supeł i zakleić taśmą klejącą;
5. Paczki nie należy przemieszczać. Należy pozostawić na miejscu.
6. Powiadomić dyrektora - tel. 663 820 180

W przypadku gdy podejrzana przesyłka została otwarta i zawiera jakąkolwiek podejrzaną zawartość w formie stałej (pył, kawałki, blok, galaretę, pianę lub inną) lub płynną należy:

1. Możliwie nie ruszać jej zawartości: nie rozsypywać, nie przenosić, nie dotykać, nie wachać, nie powodować ruchu powietrza w pomieszczeniu (wyłączyć system wentylacji i klimatyzacji, zamknąć okna);
2. Założyć maskę, całą zawartość umieścić w worku plastikowym, zamknąć go i zakleić;
3. Należy dokładnie umyć ręce;
4. Zaklejony worek umieścić w drugim worku, zamknąć go i zakleić;
5. W przypadku braku odpowiednich opakowań należy unikać poruszania i przemieszczania przesyłki;
6. Powiadomić Kierownika Działu Organizacyjno – Administracyjnego tel.
7. Przystąpić do zabezpieczenia rejonu i przeprowadzenia częściowej ewakuacji pracowników z zagrożonego rejonu (piętra).

W stosunku do każdej sytuacji Kierownik Działu Organizacyjno - Administracyjnego powiadamia dyrektora, który podejmuje decyzję o powiadomieniu odpowiednich służb:

- Wydział Ochrony Ludności Urzędu Miasta Torunia – tel. 112 lub 056 61-19-304;
- straż pożarną – tel. 998 / 112;
- policję – tel. 997./ 112

Po przybyciu właściwych służb należy bezwzględnie stosować się do ich zaleceń.

Zobowiązuje się wszystkie osoby odpowiedzialne za realizację instrukcji do bezwzględnego jej przestrzegania.

WYDZIAŁ OCHRONY LUDNOŚCI I ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO
87-100 Toruń, ul Legionów 70/76 tel. 056 611-93-04 fax. 056 611-93-21
MIEJSKIE CENTRUM ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO
Telefon całodobowy 112 lub 056 611-93-13

Zasady zabezpieczenia życia:

1. **przewiduj** (poznaj jakiego typu zagrożenia mogą wystąpić w domu, szkole, w mieście),
2. **uniknij** (przestrzegaj ostrzeżeń),
3. **reaguj** (naucz się prawidłowo zareagować w sytuacji zagrożenia).

WYKRYWANIE I LIKWIDACJA SKÓTKÓW ZAGROŻEN BIOTERRORYSTYCZNYCH

1. Rys historyczny użycia broni biologicznej

Jak wynika z zapisów historycznych środkami broni biologicznej posługiwano się już w starożytności. W okresie panowania Aleksandra Macedońskiego pozostawiono nie pogrzebane zwłoki zmarłych na zaraźliwe choroby. Tatarzy podczas najazdów na Europę przy zdobywaniu zamków i miast warownych przerzucali poza mury zwłoki ludzi zmarłych na dżumę lub cholereę.

W wojnie francusko-rosyjskiej w roku 1812 około 1/3 żołnierzy z liczącej 200tys. armii zginęło na dur plamisty i dżumę. W samym tylko Wilnie podczas odwrotu zmarło na dur plamisty ponad 25 tys. Żołnierzy Napoleona.

Epidemia grypy zwanej *hiszpanką* jaka panowała wśród żołnierzy i ludności cywilnej w okresie I wojny światowej w latach 1918-1919 spowodowała śmierć około 20 milionów ludzi, a zatem prawie dwukrotnie więcej, niż zginęło ich w walce na wszystkich frontach.

Przed II wojną światową Japońska Armia Kwantuńska przygotowywała się do stosowania zarazków dżumy i tyfusu w wojnie prowadzonej w 1939 roku przeciwko Mongolii i ZSRR oraz Chinom. USA prace związane z bronią biologiczną rozpoczęła w 1941 roku.

2. Broń biologiczna

Bronią biologiczną określa się wszelkiego rodzaju bojowe środki biologiczne oraz środki służące do ich przenoszenia.

Do środków biologicznych zalicza się drobnoustroje chorobotwórcze (bakterie, riketsje, pierwotniaki, wirusy, grzybki) oraz jady, czyli toksyny, wydzielane przez niektóre z tych drobnoustrojów (mikroorganizmów). Drobnoustroje dają się namnożyć na dużą skalę na specjalnych podłożach lub hodowlach tkankowych i mogą być długo przechowywane. Namnożone drobnoustroje nadają się do działań terrorystycznych i sabotażowych, głównie do zakażenia wody, żywności lub – jak byliśmy tego świadkami – przesyłek pocztowych.

Na skalę bojową środki biologiczne mogą być przenoszone za pomocą bomb lotniczych, pocisków artyleryjskich czy urządzeń rozpylających. Tradycyjnie do bojowych środków biologicznych zaliczane są również toksyny wytwarzane przez niektóre drobnoustroje, wśród których na uwagę zasługuje toksyna otulinowa (XR),

niektóre drobnoustroje, wśród których na uwagę zasługuje toksyna otulinowa (XR), enterotoksyna gronkowca typu B (SEB) oraz trichotocyna wytwarzana przez różne rodzaje grzybów. Śmiertelność powodowana przez toksyny jest znacznie większa niż przez środki chemiczne. Np. śmiertelna dawka dla człowieka XR przy skażeniach inhalacyjnych wynosi ok. 0,02 mg/m³/min. Dla porównania VX około 10mg/m³/min. „SEB” – 20-25 mg/m³/min.

Wśród czynników broni biologicznej najgroźniejsze są te, które działają na zwierzęta i ludzi. Do najgroźniejszych chorób zalicza się:

- żółtą febrę,
- kleszczowe zapalenie mózgu,
- ospę,
- dżumę,
- dur plamisty (zwany tyfusem),
- dur brzuszny,
- węglik,
- tularemię,
- brucelozę.

Czas wylęgania tych chorób (inkubacja) jest różny np. dżuma 2-6 dni, tyfus 6-14 dni, brucelozę 6-30 dni, a węglika 1-3 dni, przy śmiertelności od 1-93%. Wytrzymałość tych zarazków jest znaczna np. laseczki węglika w postaci wegetatywnej – jest średnia, ale w postaci zarodników jest bardzo wysoka. Np. skażona kostka cukru może przechowywać tę formę kilkadziesiąt lat. Broń tę może posiadać około 10 państw.

Broń biologiczna jest niebezpieczna, bo trudno się przed nią zabezpieczyć. Nigdy nie wiadomo jakimi metodami, czy środkami terroryści się posługują. Atak bioterrorystyczny jest groźny, bo może być przeprowadzony na wiele sposobów. Na taki atak szczególnie poddane są nowoczesne budynki użyteczności publicznej mające wydajne systemy klimatyzacyjne z urządzeniami nawiewnymi. Poza tym można zastosować skażenia wody, magazyny żywnościowe i linie technologiczne do jej produkcji, a także zwierzęta domowe i hodowlane. Miejsce skażenia przez pewien czas jest nieznane, dopóki nie powstaną objawy chorób. Np. laseczki węglika w organizmie żywym wytwarzają otoczki produkujące toksyny, a w warunkach dla siebie niekorzystnych przetrwalniki (zarodniki) – poza organizmem zakażonym, umiejscowione zwykle w środku laseczki. Naturalne przetrwalniki po dostaniu się do organizmu dają początek formom wegetatywnym, które z kolei powodują zmiany w miejscu wniknięcia. Przetrwalniki węglika są bardzo wytrzymałe na warunki środowiskowe:

- wysuszenie – wytrzymują do kilkudziesięciu lat,
- ogrzewanie suche do 150° - znoszą przez godzinę,
- w temperaturze wrzenia giną po 10 minutach,
- w niskiej temperaturze do - 5° wytrzymują kilka lat,
- środki dezynfekcyjne zabijają je dopiero po dłuższym czasie, np. 10% roztwór sublimatu niszczy je po 20 minutach, w 5% roztworu fenolu – po godzinie.

Źródłem zakażenia są chore zwierzęta – ich skóra, krew, narządy mięsne (wątroba, śledziona) lub zwierzęta padłe, jak również zakażone pastwiska, pasze, woda,

zakładów przerabiających surowce pochodzenia zwierzęcego (skóra, kości, kopyta, racice). Zakażenie następuje przez przewód pokarmowy lub przez ukąszenie owadów kłujących (bąków, komarów). Dlatego też w okolicach lesistych i błotnistych przeważa postać skórna (karbunkułowa czyli guzowata), a w okolicach stepowych – jelitowa.

Obraz kliniczny węglika jest różny. W zależności od odporności zjadliwości zarazka waha się od jednego do dziesięciu dni. Różny jest przebieg choroby u zwierząt i u ludzi.

Węglik u ludzi występuje najczęściej jako postać skórna (karbunkuł, czarna krostka). Szczegółowy opis jej choroby .....

Zarazek dżumy w korzystnych warunkach może przeżyć:

- w glebie do 90 dni,
- w wodzie do 30 dni
- w powietrzu ginie w czasie od kilkunastu godzin.

Jad kiełbasiany działa śmiertelnie na człowieka w dawce zaledwie 0,00001grama. Bakteria otuliny odznacza się wytrzymałością na niesprzyjające warunki. Ogrzewana w temp. 100°C ginie po 5 godzinach.

3. Wykrywanie i likwidacja skutków zagrożeń

Z USA do Wojskowego Instytutu Higieny i Epidemiologii sprowadzono nowoczesny sprzęt laboratoryjny niezbędny diagnozowania zagrożeń biologicznych. Jeżeli stwierdzi się niebezpieczne substancje to muszą być hodowane podejrzane zarodniki we właściwym środowisku np. rosole wołowym, by powstały żywe bakterie. Jeżeli jest obecny węglik (*Bacillus Anthracis*) przeciwciała zestawie testowym łączą się z atygenami na jego powierzchni. Po 6-8 godzinach przeciwciała fosforyzują. To świadczy o istnieniu węglika. Należy sprawdzić jaka to odmiana. W tym celu przeprowadza się test polimerowy, który uwidacznia obecne w bakterii DNA. To DNA porównuje się z DNA znanych odmian węglika. Do zniszczenia węglika potrzebne są szczepionki (CIPROFLOKSACYNA).

Rosjanie wyhodowali odmianę odporną na penicylinę, toksycylinę i inne antybiotyki pokrewne tetracyklinę, wprowadzając do nich geny z samoistnie odpornych odmian, dajmy na to zwykłej bakterii jelitowej – COLI. Wirusy i bakterie mogą się rozmnażać i co gorsze mutować stając się w miarę upływu czasu coraz groźniejsze.

Pojedyncza bakteria jest zdolna do podziału co 20 minut. Po 10 godzinach można z niej otrzymać miliard potomnych komórek.

W przypadku węglika do spowodowania śmierci człowieka potrzeba – 8 tysięcy bakterii. Po dostaniu się bakterii do układu oddechowego objawy choroby wystąpią po 3-5 dniach.

- Postać jelitowa węglika pojawia się po 1-7 dniach od momentu zakażenia,
- Postać skórna węglika pojawia się po 1-7 dniach od momentu zakażenia.

Od 1 stycznia 2002 r. w pionie Inspekcji Sanitarnej Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu kraju przyporządkowano Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych, którym podlegają Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni.

W pionie Inspekcji Sanitarnej opracowano procedury postępowania zwłaszcza w przypadku najgroźniejszych zachorowań – ospa, węglik, otulina. Określone zostały zasady współdziałania Inspekcji Sanitarnej z Krajowym Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności, a także policją, strażą pożarną, strażą graniczną.

Zasady te sprawdziły się w okresie, gdy pojawiły się alarmy o podejrzanych przesyłkach. Każda stacja Sanitarno-Epidemiologiczna na szczeblu Województwa posiada plany działania na wypadek zagrożeń bioterrorystycznych.

Na szczeblu Województwa w kraju powstało kilka nowoczesnych laboratoriów diagnostycznych, w tym WSSE w Bydgoszczy. Główny Inspektor Sanitarny Kraju zakupił dla tych laboratoriów maski z odpowiednimi filtrami, płaszcze ochronne oraz kombinezon gazoszczelny. Płaszcze ochronne wykonane są z cienkiego włókna typu TYVEK, które umożliwiają odpowiednią pracę w laboratoriach z niebezpiecznymi substancjami w bardzo długim czasie przebicia np. przebicie krwi przez to włókno wynosi ponad 8 godzin (480 min.). To samo dotyczy stężenia wodorotlenku sodu, 8.5% kwasu fosforowego, chlorku rtęci, cyjanku sodowego, rtęci. Uważa się, że powyżej 480 min. Nie przeprowadza się testu, przyjmuje się, że tkanina jest nieprzepuszczalna dla danej substancji.

Ubrania ratownicze z sprężonym powietrzem umożliwiają bezpieczną pracę z węglikami i innymi niebezpiecznymi substancjami biologicznymi i chemicznymi.

4. System postępowania w sytuacji zagrożenia atakiem bioterrorystycznym

W sytuacji zagrożenia atakiem bioterrorystycznym lub innej sytuacji stanowiącej zagrożenie dla zdrowia należy powiadomić:

- Policję,
- Państwową Straż Pożarną,
- Centrum Zarządzania Kryzysowego,
- Państwową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną.

Wymienione organy udają się na miejsce zdarzenia. O zdarzeniu należy powiadomić:

Państwową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną, w Bydgoszczy tel. 052 322-10-86 lub 0602 620 568, całodobowy 0694 945 838. Osoba pełniąca dyżur powiadamia o tym zdarzeniu Powiatowego i Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Powiatowy Inspektor Sanitarny powiadamia:

- Policję,
- Państwową Straż Pożarną,
- Wydział Zarządzania Kryzysowego Miasta i Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego,
- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Za kierowanie i koordynowanie działań na miejscu zdarzenia odpowiada Państwowy Inspektor Sanitarny lub w jego imieniu osoba przez niego upoważniona wg procedury:

- Przeprowadza wstępne rozpoznanie miejsca i okoliczności zdarzenia,
- Przeprowadza wywiad epidemiologiczny przy współudziale funkcjonariuszy Policji,
- Decyduje o konieczności badań laboratoryjnych,
- Decyduje o hospitalizacji,
- Decyduje o wydzieleniu strefy zagrożenia,
- Decyduje o zwolnieniu osób znajdujących się w miejscu zagrożenia lub spisaniu ich danych,

- Decyduje o dezynfekcji pomieszczeń, którą wykonuje Państwowa straż Pożarna,
- Sporządza protokół przyjęcia (przekazania) podejrzanego przedmiotu do badań laboratoryjnych przez Państwową straż Pożarną i dostarczeniu jej do Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej Bydgoszcz, ul. Kujawska 4.

Szczepienia przeciw postaci płucnej węglika powinno się stosować w okresie wczesnym, zastosowanie jej w okresie późniejszym rzadko jest skuteczne. Decyzje o szczepieniu podejmuje Inspekcja Sanitarna i Epidemiolodzy w zależności od stopnia zagrożenia i nasilenia choroby. Szczepionki przeciw węglikowi są trudno dostępne i nie są obecnie zalecane ludności cywilnej.

Węglik – to trzeba wiedzieć

1. W Polsce nie stwierdzono do tej pory zachorowania na węglika.
2. Nie ma żadnych powodów do paniki, ale potrzeba jest nam zapobiegliwości.
3. Węglik wcześnie wykryty poddaje się skutecznemu leczeniu.
4. Chory na węglika człowiek nie zaraża innych ludzi.

Pamiętaj !

- Drobnoustroje chorobotwórcze są niewidoczne gołym okiem.
- Drobnoustroje chorobotwórcze nie mają żadnych cech organoleptycznych takich jak barwa, zapach, smak.
- Dbaj o higienę osobistą oraz czystość twojego otoczenia.
- Nie lekceważ nawet drobnych otarć i ran, zdezynfekuj je i załóż opatrunek.
- Pij przegotowaną wodę, myj pod bieżącą wodą owoce i warzywa.

Nie otwieraj pod żadnym pozorem przesyłek pocztowych, kurierskich jeżeli:

- Nie spodziewałeś się przesyłki.
- Nie znasz jej nadawcy (lub brak oznaczenia nadawcy).
- Przesyłka (według twojej oceny) wygląda dziwnie:
  - adres jest niedokładny lub napisany z błędami,
  - na opakowaniu (kopercie) znajdują się nie zrozumiałe napisy, stemple,
  - opatrzona jest znaczkami o zbyt dużym nominale,
  - nietypowe rozmiary, dziwne zaplamienia i zabarwienia, zapach.

Jeśli otrzymana przesyłka ma takie cechy to:

- Nie zbliżaj jej do nosa i ust.
- Ostrożnie umieść ją w nieuszkodzonym worku foliowym, zaklej go taśmą lub zawiąż go na supeł.
- Umyj dokładnie ręce mydłem, pod gorącą, bieżącą wodą.
- Zapakuj do drugiego worka, zaklej go taśmą lub zawiąż go na supeł.
- Ponownie umyj dokładnie ręce mydłem, pod gorącą, bieżącą wodą.
- Zadzwoń pod numer:

- 997
- 998
- 999
- 986
- 112 lub 056 611-93-13

← Spokojnie czekaj na przybycie służb

Jeżeli jednak otworzyłeś otrzymaną przesyłkę i jej zawartość budzi Twój niepokój to:

- Nie opuszczaj pomieszczenia w który dokonałeś otwarcia przesyłki,
- Wyłącz urządzenia wymuszające ruch powietrza w pomieszczeniu w którym się znajdujesz oraz w całym obiekcie (wentylatory, klimatyzatory) zamknij okna.
- Zawiadom telefonicznie innych użytkowników obiektu aby nie wchodzili do pomieszczenia w którym się znajdujesz.

- Zadzwoń pod numer:

- 997
- 998
- 999
- 986
- 112 lub 056 611-93-13

← Spokojnie czekaj na przybycie służb

WĄGLIK – wystarczy gorące żelazko

Amerykański ekspert ds. broni biologicznej KEN Alibek oświadczył przed Komisją Kongresu Stanów Zjednoczonych, że osoby obawiające się kontaktu z przesyłkami pocztowymi powinny prasować listy gorącym żelazkiem z parą wodną, aby zabić zarodki wąglika.

Opinię tę potwierdził specjalista patomorfologii i epidemiologii z Wojskowego Instytutu Higieny prof. Krzysztof Chomiczewski. Aby zabić zarodniki wąglika, wystarczy temperatura powyżej 100°C.

INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK OGŁOSZENIA ALARMU

1. Alarm ogłasza się w warunkach zaistnienia zagrożenia:
  - a) skażeniami promieniotwórczymi na skutek awarii obiektów energetyki jądrowej w państwach ościennych;
  - b) skażeniami toksycznymi środków przemysłowych – najbardziej prawdopodobne dla Torunia to skażenie amoniakiem,
  - c) skutkiem wycieku gazu, awarii sieci i urządzeń energetycznych;
  - d) pożarem i innymi zdarzeniami losowymi jako skutkiem katastrof i awarii przemysłowych;
  - e) działaniami terrorystycznymi;
2. Po ogłoszeniu alarmu przez syreny miejskie natychmiast należy włączyć odbiornik radiowy lub telewizyjny oraz wysłuchać komunikatu o zagrożeniach. Treść usłyszanych komunikatów (w godzinach służbowych) na podstawie decyzji Prezesa Spółki rozpowszechnić wśród pracowników poprzez Punkt Alarmowania (sekretariat), powiadamiając o rodzaju alarmu (klęska żywiołowa i zagrożeniu środowiska, powietrzny, o skażeniach lub zakażeniach).
3. Po odebraniu i zrozumieniu sygnału i ogłoszeniu alarmu pracownicy winni:
  - a) wstrzymać wszelkie rodzaje prace, naukę i egzaminy;
  - b) zabezpieczyć miejsce pracy – wyłączyć prąd, zamknąć okna i drzwi;
  - c) wygasić lub zaciemnić punkty świetlne w porze wieczorowej i nocnej;
  - d) mieć ze sobą zapas wody i żywności oraz indywidualne środki ochrony dróg oddechowych (lub zastępcze środki ochrony) i być w gotowości do ich wykorzystania.

Lp.	Rodzaj alarmu	Sposób postępowania po ogłoszeniu	Sposób postępowania po odwołaniu
1	2	3	4
1.	Alarm o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska	Pożarowy – w godzinach służbowych pracownicy pod kierownictwem Kierownika Zespołu ds. Ewakuacji przystępują do ewakuacji doraźnej. Terrorystyczny – czynności takie jak przy alarmie pożarowym. Anomalie pogodowe – Sprawdzić drożność otworów ściekowych. Zabezpieczyć pomieszczenia i magazyny zamykając okna i drzwi które należy uszczelnić . Przed wyjściem z pracy należy zabezpieczyć dokumenty i wyłączyć sprzęt z gniazd elektrycznych. Awaria sieci gazowej – w każdej sytuacji należy otworzyć okna w celu zminimalizowania stężenia, przeprowadzić ewakuację do miejsca nie objętego skażeniem zabierając z sobą środki do ochrony dróg oddechowych.	Powrócić do miejsca pracy lub zamieszkania. W pracy sprawdzić stan wyposażenia i jego uszkodzeń. Złożyć meldunek swojemu przełożonemu.
2.	Alarm powietrzny	Udać się bezpośrednio do pomieszczeń ochronnych (piwnicy). W pomieszczeniach ochronnych zabrania się: palenia tytoniu, spożywać posiłku i pić wody bez zezwolenia przełożonego	Powrócić do miejsca pracy lub zamieszkania. W pracy sprawdzić stan wyposażenia i jego uszkodzeń. Złożyć meldunek swojemu przełożonemu.

		oraz posiadać przy sobie materiałów łatwopalnych i o silnym zapachu, korzystać z otwartego okna.	
3.	Alarm o skażeniach	<p>Amoniakiem – zabrać indywidualne środki ochrony dróg oddechowych i udać się do pomieszczenia ochronnego (piwnicy). Uszczelnić okna i drzwi i otwory wentylacyjne.</p> <p>Chlorem – udać się na ostatnie piętro budynku zabierając z sobą środki do ochrony dróg oddechowych.</p> <p>Kategoryczne zabrania się palenia tytoniu.</p> <p>Zamach bioterrorystyczny: – w miejscu pracy -zabezpiecza się rejon skażony. Kierownik Zespołu Ewakuacyjnego przeprowadza częściową ewakuację pracowników z zagrożonego rejonu (piętra). - w Mieście Toruniu – postępuje się według zaleceń obrony cywilnej miasta.</p>	<p>Powrócić do miejsca pracy lub zamieszkania. Otworzyć okna w celu wywietrzenia pomieszczenia.</p> <p>Czynności tak jak przy amoniaku.</p> <p>Powrócić do miejsca pracy. Sprawdzić wyposażenie i stan dokumentów. Złożyć meldunek bezpośredniemu przełożonemu.</p> <p>Dokonać oceny stanu zdrowia przeprowadzając stosowne badania.</p>
4.	Uprzedzanie o zagrożeniu skażeniami	<p>Promieniotwórczy – dokonać uszczelnienia okien i drzwi w pomieszczeniach pracy lub miejscu zamieszkania. Ograniczyć do minimum wychodzenie z budynku jeżeli już to używać odzieży gumowanej. Przed wejściem do pomieszczenia zamkniętego strzepać okrycie i nakrycie głowy oraz oczyścić obuwie. Obmyć ręce, twarz i włosy. Powstrzymać się czasowo od spożywania produktów żywnościowych narażonych na skażenie, głównie mleka warzywa owoce. Na polecenie służby zdrowia zaopatrzyć się w tabletki z jodkiem potasu.</p>	<p>Dokonać kontroli stanu organizmu przed napromieniowaniem.</p>
5.	Uprzedzenie o zagrożeniu skażeniami	<p>Wykonuje się polecenia Państwowej Inspekcji Pracy oraz Krajowego Zespołu Reagowania Kryzysowego.</p>	<p>Wykonuje się polecenia Państwowej Inspekcji Pracy oraz Krajowego Zespołu Reagowania Kryzysowego.</p>

UWAGA:

We wszystkich rodzajach alarmu należy zachować spokój i opanowanie. Należy informować się na wzajem. Udzielać pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym. Wykonywać ściśle zalecenia organów Krajowego, Wojewódzkiego, Miejskiego Zespołu Reagowania Kryzysowego. W miejscu pracy należy zachować czujność i zdecydowane działanie. O wszystkich sytuacjach w stosunku do których istnieją podejrzenia że przyczynią się do zakłócenia pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Toruniu należy niezwłocznie meldować do Punktu Alarmowania (Sekretariat) oraz Dyrektora.

WYKAZ
pracowników przeszkolonych z znajomości „Instrukcji i Procedur Alarmowych”.

Lp.	Imię i Nazwisko	Podpis
1	2	3
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		
21.		

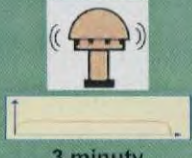

1	2	3
22.		
23.		
24.		
25.		
26.		
27.		
28.		
29.		
30.		
31.		
32.		
33.		
34.		
35.		
36.		
37.		
38.		
39.		
40.		
41.		
42.		
43.		
44.		

45.		
1	2	3
46.		
47.		
48.		
49.		
50.		
51.		
52.		
53.		
54.		
55.		
56.		
57.		
58.		
59.		
60.		
61.		
62.		
63.		
64.		
65.		
66.		
67.		

RODZAJE ALARMÓW, SYGNAŁY ALARMOWE

Lp.	Rodzaje alarmu	Sposób ogłaszania alarmów		
		Akustyczny system alarmowy	Środki masowego przekazu	Wizualny sygnał alarmowy
1	Ogłoszenie alarmu	<p>Sygnał akustyczny – modulowany dźwięk syreny w okresie trzech minut</p> <p>3 minuty</p>	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) ..... dla .....</p> 	<p>Znak żółty w kształcie trójkąta lub w uzasadnionych przypadkach innej figury geometrycznej</p>
2	Odwołanie alarmu	<p>Sygnał akustyczny – ciągle dźwięk syreny w okresie trzech minut</p> <p>3 minuty</p>	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) ..... dla .....</p> 	<p>-----</p>

KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE

Lp.	Rodzaj komunikatu	Sposób ogłaszania komunikatu		Sposób odwołania komunikatu	
		Akustyczny system alarmowy	Środki masowego przekazu	Akustyczny system alarmowy	Środki masowego przekazu
1	<p>Uprzedzenie o zagrożeniu skażeniami</p> 	-----	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Osoby znajdujące się na terenie ..... około godz. .... min. .... może nastąpić skażenie ..... (podać rodzaj skażenia) w kierunku ..... (podać kierunek)</p> 	-----	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu ..... (podać rodzaj skażenia) dla .....</p>
2	<p>Uprzedzenie o zagrożeniu zakażeniami</p> 	-----	<p>Formę i treść komunikatu uprzedzenia o zagrożeniu zakażeniami ustalają organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej</p>	-----	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu ..... (podać rodzaj zakażenia) dla .....</p>
3	<p>Uprzedzenie o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska</p> 	-----	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Informacja o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców ..... (podać rodzaj zagrożenia, spodziewany czas wystąpienia i wytyczne dla mieszkańców)</p> 	-----	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu ..... (podać rodzaj klęski) dla .....</p>

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2013 r. (Dz. U. rok. 2013 poz. 96 – wersja obowiązująca od 05.02.2013)

PO USŁYSZENIU SYGNAŁU ALARMOWEGO CZY KOMUNIKATU OSTRZEGAWCZEGO NALEŻY :

1. Nie wywoływać paniki, zastosować się do poleceń nadawanych w tych komunikatach - ostrzec współpracowników o alarmie.
2. Ograniczyć do niezbędnego minimum ruch pieszcy i pojazdów mechanicznych.
3. Udzielać sobie wzajemnej pomocy podczas samoewakuacji (pomóc słabszym i chorym) – samoewakuować się najkrótszą drogą .
4. Osoby pozostające w pomieszczeniach powinny uszczelnąć okna, drzwi i ciągi wentylacyjne wykorzystując ścinki miękkich szmat, watę, ligninę, namoczone ścinki papieru, pasy gąbki, itp.
5. W ukryciu przebywać do chwili otrzymania polecenia opuszczenia obiektu od służb porządkowych (ratowniczych) – posiadając baterijny odbiornik radiowy włączyć go na pasmo rozgłośni lokalnej.

